

جهان انرژی

دانشگاه صنعتی مازندران

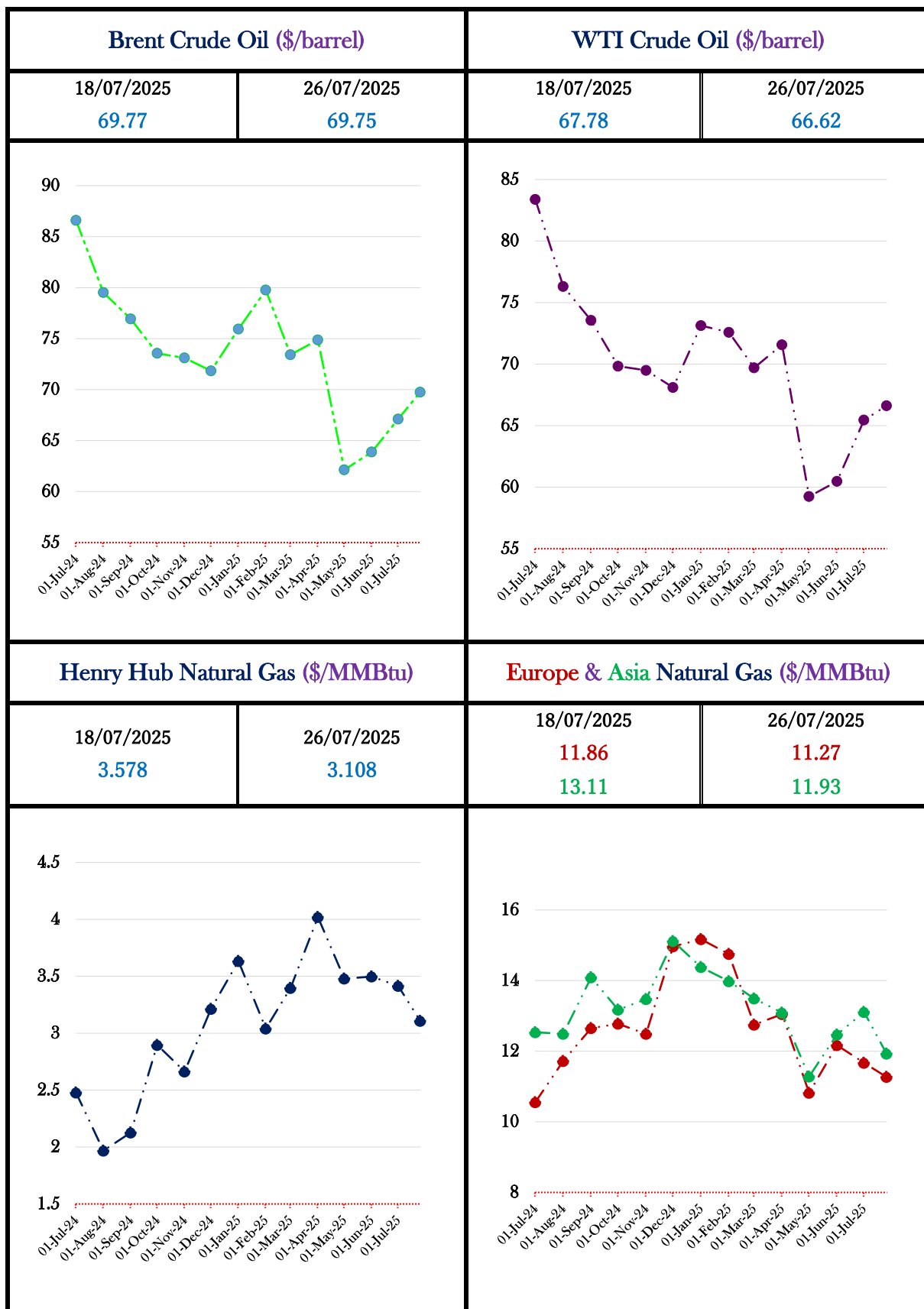
تفسیر هفت:

خط لوله گاز قدرت سیری ۲

نویسندگان این شماره:

محمد حسن خدادادی، مریم هاشمی نژاد علی فریادس، و عباس مکی

۴ مرداد ۱۴۰۴

پیمانی های بازار

نفت خام برنت در بازار لندن صبح امروز به مبلغ ۶۸.۴۴ دلار هر بشکه معامله شد. در هفته گذشته این قیمت ۶۹.۲۸ دلار هر بشکه بود. یعنی بیشتر از یک درصد افت داشته است. سیاست گذاری ائتلاف اوپک پلاس مبنی بر اضافه کردن ماهانه به تولید اعضاء موجب پیشی گرفتن عرضه از تقاضا در بازارهای جهانی شده است. جلسه بعدی وزرای نفت و انرژی اوپک پلاس در یکشنبه هفته آینده ۱۲ مرداد (۳ اوت) برگزار خواهد شد. در همین حال شرکت شورون اجازه دولت آمریکا برای تولید و انتقال نفت ونزوئلا را بدست آورد. نفت قزاقستان که از طریق خط لوله موسوم به کنسرسیوم خط لوله خزر (CPC) از طریق بندر نوروسیسیک در دریای سیاه به اندازه ۱.۶۶ میلیون بشکه در روز صادر می شود، مجدداً بعد از اختلال چند روزه به مدار بازگشت. در همین حال گزارش شده است که در نفت خام تولیدی در جمهوری آذربایجان که با خط لوله باکو-تفلیس-جیهان به دریای مدیترانه می رسد، آلودگی از نوع کلرید آلی در تانکها مشاهده شده است. در خاورمیانه علیرغم جنایات اسرائیل در غزه، سوریه، و ساحل غربی رود اردن، و همچنین حملات انصارالله یمن در دریای سرخ قیمت نفت خامهای شاخص این منطقه مانند موبیل و عمان با ثبات است. به گزارش آژانس بین المللی انرژی علیرغم تلاش های بسیار برای رفتن به سمت استفاده از انرژیهای پاک تقاضا برای ذغال سنگ در ۲۰۲۵ و ۲۰۲۶ کمتر خواهد شد.

نفت خام وست تگزاس اینترمدییت به قیمت ۶۵.۱۶ دلار هر بشکه در بازار کاشینگ لوئیزیانا معامله گردید. این قیمت در هفته گذشته ۶۷.۳۴ دلار هر بشکه بود که ۱.۵ درصد افت داشته است. در روزهای اخیر ارزش دلار نسبت به ارزهای شاخص دیگر تقویت شده و احتمال توافق ایالات متحده با کشورهای دیگر بر سر اعمال تعرفه های پایین تر کمتر و کمتر می شود. در این مورد در بخش بعد هم سخن خواهیم گفت. ترامپ در جایی گفت که احتمال رسیدن به توافق با اتحادیه اروپا در موضوع تعرفه ها پنجاه-پنجاه است. در صورت اعمال تعرفه ها از ابتدای ماه اوت این بزرگترین مجموعه ایجاد تعرفه در یک صد سال اخیر است.

گاز طبیعی در هنری هاب آمریکای شمالی هر میلیون بی تی یو ۳.۱۱ دلار معامله شد که نسبت به روز گذشته یک درصد افزایش نشان می دهد. همان مقدار گاز طبیعی مایع شده در بازار رتردام اروپا ۱۱.۲۷ دلار معامله شد که نسبت به هفته گذشته کاهش و در ساحل ژاپن و کره ۱۱.۹۳ دلار خرید و فروش شد که نسبت به هفته گذشته ۱.۲۰ دلار کاهش نشان می دهد.

➤ تنش‌های ژئوپلیتیکی و تهدیدهای تعرفه‌ای

در روزهای اخیر بازار جهانی نفت در وضعیتی نسبتاً باثبات قرار گرفته که حاصل برآیند دو نیروی متضاد ژئوپلیتیکی است. از یک سو اتحادیه اروپا بسته هجدهم تحریم‌های خود علیه روسیه را تصویب کرده است که شامل کاهش سقف قیمت نفت صادراتی این کشور می‌شود. با این حال تحلیل‌گران و فعالان بازار انرژی معتقدند که این تحریم‌ها تأثیر محدودی بر عرضه واقعی نفت داشته‌اند، چرا که روسیه همچنان موفق شده است صادرات خود را از مسیرهای غیررسمی یا از طریق مشتریان جایگزین ادامه دهد. بنابراین علیرغم وزن سیاسی بالای این تصمیم، عرضه جهانی نفت به‌طور محسوسی تحت تأثیر قرار نگرفته است. از سوی دیگر تهدیدهای تعرفه‌ای دونالد ترامپ مبنی بر اعمال عوارض ۱۰ درصدی بر واردات کشورهای که به بلوک بریکس پیوسته‌اند یا سیاست‌هایی ضد دلار اتخاذ کرده‌اند، فضای تجارت بین‌المللی را دچار اضطراب کرده است. با این حال تحلیل‌گران معتقدند اجرای تهدید ترامپ مبنی بر اعمال تعرفه ثانویه ۱۰۰٪ بر واردکنندگان نفت روسیه بسیار بعید است. این تصمیم اگرچه در سطح سیاسی بازتاب گسترده‌ای داشته، اما از دو منظر اقتصادی و حقوقی چالش‌برانگیز است و احتمال اجرایی شدن آن نزدیک به صفر تعبیر می‌شود، چرا که هم پیچیدگی‌های حقوقی و هم پیامدهای اقتصادی آن برای بازار داخلی آمریکا سنگین خواهد بود. از این رو این تهدیدات بیش از آنکه جنبه اجرایی داشته باشند، بیشتر بار روانی داشته و موجب افزایش احتیاط در میان سرمایه‌گذاران انرژی شده‌است. بنابراین معامله‌گران در حال حاضر با نگاهی محتاطانه در انتظار تحولات بعدی هستند که بتواند محرکی جدی برای جابه‌جایی قیمت‌ها فراهم کند؛ مانند افزایش واقعی تولید، تحول در سیاست‌های تولیدکنندگان بزرگ، یا بروز شوک‌های تقاضا در بازارهای آسیایی و اروپایی. آنچه در این وضعیت قابل مشاهده است، غلبه فضای عدم اطمینان سیاسی و اقتصادی بر بازار انرژی است؛ فضایی که بدون ورود یک عامل بنیادی جدید همچنان به ثبات نسبی قیمت‌ها خواهد انجامید.

➤ هشدار توتال انرژی درباره مازاد عرضه نفت در نیمه دوم ۲۰۲۵

در تازه‌ترین ارزیابی بازار، شرکت فرانسوی توتال انرژی هشدار داده است که احتمال شکل‌گیری مازاد عرضه نفت در نیمه دوم سال ۲۰۲۵ وجود دارد. بر اساس تحلیل‌های این شرکت با وجود تداوم رشد تقاضا در آسیا و به‌ویژه چین و هند، روند افزایشی تولید از سوی برخی کشورها از جمله اعضای اوپک پلاس که به‌تدریج در حال بازگرداندن کاهش‌های داوطلبانه هستند، ممکن است منجر به برهم خوردن تعادل شکننده عرضه و تقاضا شود. توتال انرژی در گزارش خود به صراحت اشاره کرده که افزایش عرضه از سوی کشورهای مانند عربستان سعودی، روسیه و امارات، هم‌زمان با بازگشت تولید از کشورهای غیراوپک مانند آمریکا، برزیل و گویان می‌تواند در صورت تداوم زمینه‌ساز فشار نزولی بر قیمت نفت در ماه‌های آینده باشد. این شرکت همچنین تأکید کرده که فضای تقاضا در اروپا همچنان ضعیف است و نشانه‌ای از بازگشت سریع آن به سطوح پیشابحران

دیده نمی‌شود. هشدار توتال در شرایطی مطرح شده که برخی تحلیل‌گران بازار نیز به پویایی شکننده موجود در بازار نفت اشاره کرده‌اند؛ پویایی که با کوچک‌ترین تغییر در شاخص‌های کلان اقتصادی یا سیاست‌گذاری‌های تولید از سوی اوپک‌پلاس ممکن است دستخوش نوسان شود. از این رو هشدار این شرکت را می‌توان زنگ خطری برای تولیدکنندگانی دانست که به دنبال افزایش سهم بازار خود هستند، بی‌آنکه تعادل بازار جهانی را در نظر گیرند.

عوامل فزاینده قیمت

➤ کاهش ذخایر نفت و افزایش تقاضا در آمریکا

گزارش تازه سازمان اطلاعات انرژی آمریکا از کاهش قابل توجه ذخایر نفت خام این کشور حکایت دارد؛ به‌طوری‌که تنها در یک هفته ذخایر نفتی آمریکا بیش از ۳.۲ میلیون بشکه کاهش یافته‌اند، رقمی که تقریباً دو برابر پیش‌بینی اولیه تحلیل‌گران بود. این افت چشمگیر در ذخایر نفتی سیگنالی روشن به بازار بود که تقاضای واقعی برای نفت خام در حال افزایش است. در کنار این کاهش، میزان فعالیت پالایشگاه‌های نفتی نیز افزایش یافته و نرخ بهره‌برداری از ظرفیت پالایش به ۹۶.۱ درصد رسیده است. این بالاترین سطح بهره‌برداری از ژوئن ۲۰۲۳ تاکنون به شمار می‌آید و نشان‌دهنده آن است که پالایشگاه‌ها در حال پاسخگویی به نیاز فزاینده بازار هستند. هم‌زمان تقاضای بنزین در ایالات متحده نیز به‌طور محسوسی افزایش یافته و میانگین مصرف روزانه به حدود ۸.۹۷ میلیون بشکه رسیده است. این رقم نه‌تنها بالاتر از میانگین چهار هفته گذشته است، بلکه آغاز اوج سفرهای تابستانی در آمریکا را نیز بازتاب می‌دهد. افزایش تقاضای واقعی برای فرآورده‌های نفتی در بزرگ‌ترین اقتصاد جهان هم‌زمان با کاهش ذخایر، موجب واکنش سریع بازار شد. بهای معاملات آتی نفت خام برنت و وست تگزاس اینترمدییت به‌طور میانگین نزدیک به یک درصد افزایش یافت. این روند افزایشی در حالی شکل گرفت که حتی خبرهایی مانند احتمال بازگشت بخشی از تولید نفت ونزوئلا یا استمرار بی‌ثباتی در عرضه روسیه نیز نتوانستند تأثیر کاهشی قابل‌توجهی بر بازار داشته باشند. به باور تحلیل‌گران، افت ذخایر نفتی آمریکا نه‌تنها نشان‌دهنده بالا بودن نرخ مصرف داخلی است، بلکه هشدار به بازار محسوب می‌شود مبنی بر اینکه فشار بر عرضه ممکن است در صورت تداوم این روند تشدید شود. در این چارچوب تقاضای فصلی، افزایش تولید پالایشگاه‌ها، و نشانه‌های بهبود اقتصادی در برخی بخش‌های مصرفی، همه و همه به‌عنوان عواملی تقویت‌کننده قیمت نفت ارزیابی می‌شوند. این عامل در کنار سایر ریسک‌های ژئوپلیتیکی، فضای بازار جهانی را وارد مرحله‌ای از احتیاط همراه با تمایل به صعود کرده است؛ حالتی که در نبود عرضه اضافی، می‌تواند به رشد بیشتر قیمت نفت در کوتاه‌مدت منجر شود.

➤ تاثیر مذاکرات تجاری بر قیمت نفت

در هفته منتهی به ۲۵ ژوئیه ۲۰۲۵ فضای بازار جهانی نفت تحت تأثیر مستقیم تحولات مربوط به مذاکرات تجاری میان قدرت‌های اقتصادی جهان قرار گرفت. گفت‌وگوهای فشرده میان ایالات متحده و متحدانش به‌ویژه اتحادیه اروپا و ژاپن به کانون توجه معامله‌گران بازار انرژی تبدیل شد و به‌گونه‌ای محسوس بر انتظارات قیمتی اثر گذاشت. در ابتدای هفته گزارش‌هایی مبنی بر توقف موقت مذاکرات میان واشنگتن و بروکسل درباره تعرفه‌های تجاری منتشر شد که فضای تردید و احتیاط را در بازارهای جهانی تقویت کرد. احتمال اعمال تعرفه‌های ۳۰ درصدی از سوی آمریکا بر برخی واردات اروپایی نه‌تنها به نگرانی در خصوص آینده روابط تجاری انجامید، بلکه موجب شد قیمت نفت نیز حدود ۱ درصد کاهش یابد. این کاهش عمدتاً به دلیل نگرانی از کند شدن رشد اقتصادی جهانی و در پی آن کاهش تقاضا برای انرژی رقم خورد. با این حال در ادامه هفته بازار نفت با دریافت خبرهایی مثبت از توافق تجاری میان آمریکا و ژاپن اندکی از زیان‌های قبلی خود را جبران کرد. همچنین زمزمه‌هایی از پیشرفت در مذاکرات اتحادیه اروپا و آمریکا با احتمال جایگزینی تعرفه‌های سنگین با تعرفه پایه ۱۵ درصدی، فضای خوش‌بینی نسبی در بازارها ایجاد کرد. این تحولات موجب شد قیمت نفت در روزهای پایانی هفته اندکی افزایش یابد. در مجموع اگرچه مذاکرات هنوز به نتیجه نهایی نرسیده‌اند، اما امید به جلوگیری از تشدید جنگ تعرفه‌ای توانست مانع از سقوط بیشتر قیمت‌ها شود. با این حال فضای عمومی بازار همچنان با تردید همراه است؛ چرا که عدم توافق یا بازگشت به تنش‌های تعرفه‌ای می‌تواند مجدداً چشم‌انداز تقاضا برای نفت را تضعیف کند. به این ترتیب قیمت نفت در شرایطی قرار گرفته که هم‌زمان از ریسک‌های سیاسی و خوش‌بینی محتاطانه به توافق‌های تجاری تأثیر می‌پذیرد و در حال نوسان در محدوده‌ای نسبتاً باثبات است.

➤ مدیریت محتاطانه تولید در اوپک پلاس برای حفظ تعادل بازار نفت

در هفته پایانی ژوئیه ۲۰۲۵ سیاست‌های تولیدی اوپک پلاس بار دیگر به یکی از محورهای اثرگذار بر بازار جهانی نفت تبدیل شد. طبق اعلام منابع آگاه این ائتلاف نفتی در حال بررسی دقیق وضعیت عرضه و تقاضا در نیمه دوم سال است و تصمیم دارد همچنان به بازگرداندن تدریجی کاهش‌های داوطلبانه ادامه دهد. با وجود آن‌که پیش‌تر برخی تحلیل‌گران انتظار افزایش سریع‌تر تولید را داشتند، اما اوپک پلاس با احتیاط در حال تنظیم سطوح عرضه است تا از توازن بازار محافظت کند. بنا بر گزارش‌های منتشرشده از جلسات داخلی اعضای این گروه، قرار است سطح تولید نفت در ماه اوت تنها به میزان ۵۴۸ هزار بشکه در روز افزایش یابد. این عدد در چارچوب برنامه‌ریزی قبلی برای بازگرداندن کاهش‌های داوطلبانه ۲.۲ میلیون بشکه‌ای تا پایان سال جاری میلادی تعریف شده و تغییری فراتر از انتظار ایجاد نمی‌کند. کشورهای کلیدی عضو اوپک پلاس از جمله عربستان سعودی، روسیه و امارات بر حفظ تعادل بازار تأکید دارند و تمایل ندارند با افزایش شتابزده عرضه روند بهبود قیمت‌ها را به خطر بیندازند. در همین حال برخی اعضا از جمله عراق، با تولید بالاتر از سهمیه‌ها، نگرانی‌هایی را در داخل ائتلاف ایجاد کرده‌اند. گزارش‌هایی نیز حاکی از اختلاف نظرهای جزئی بر

سر چگونگی تعیین خطوط مبنا برای سهمیه‌بندی سال ۲۰۲۷ است، اما منابع نزدیک به اوپک پلاس تأکید کرده‌اند که مذاکرات در این زمینه در حال پیشرفت است و سازوکار نهایی در اجلاس‌های آتی به تصویب خواهد رسید. در مجموع سیاست‌گذاری اوپک پلاس در هفته اخیر نشان داد که این گروه همچنان به مدیریت محتاطانه بازار پایبند است و قصد ندارد با افزایش ناگهانی عرضه، موجب فشار کاهشی بر قیمت‌ها شود. همین رویکرد محتاطانه به تثبیت نسبی قیمت نفت کمک کرده و فضای پیش‌بینی‌پذیری بیشتری برای بازار فراهم کرده است.

➤ چشم‌انداز فشرده‌گی بازار گاز اروپا در تابستان ۲۰۲۵ از نگاه اکوئیر

در پی انتشار گزارش مالی فصل دوم ۲۰۲۵ شرکت انرژی نیروژی اکوئیر نسبت به آینده بازار گاز اروپا هشدار داده و اعلام کرده است که ذخایر گاز طبیعی اروپا به پایین‌ترین سطح خود از سال ۲۰۲۲ رسیده است. به گفته این شرکت در آغاز فصل تابستان تنها ۶۵.۴٪ از ظرفیت ذخایر گازی اتحادیه اروپا پر شده، در حالی که این میزان در سال گذشته حدود ۸۳٪ بود. همین مسئله، به‌ویژه در صورت وقوع زمستانی سرد می‌تواند به فشار عرضه و افزایش قیمت‌ها در پاییز و زمستان پیش‌رو منجر شود. در کنار کاهش ذخایر، رقابت برای جذب آلان‌جی نیز شدت گرفته است. بازارهای آسیایی، به‌ویژه چین با افزایش تقاضا باعث شده‌اند اروپا برای تأمین نیاز خود به قیمت‌های بالاتری متوسل شود. مدیر ارشد بازار گاز اکوئیر تأکید کرده است که اروپا برای پر کردن دوباره مخازن خود باید در بازار جهانی آلان‌جی رقابتی باقی بماند. این در حالی است که در همین حال، واردات گاز از طریق خط لوله‌های روسیه نیز به‌دلیل تصمیم‌های سیاسی برخی کشورهای اروپایی کاهش یافته و ادامه‌ی این روند در ماه‌های آینده با ابهام روبروست. با وجود این چالش‌ها اکوئیر در گزارش خود اعلام کرده که تولید نفت و گاز شرکت در نیمه نخست سال افزایش یافته و انتظار می‌رود در پایان سال به رشد ۴ درصدی نسبت به سال گذشته برسد. همچنین این شرکت انرژی اعلام کرده که به سرمایه‌گذاری ۱۳ میلیارد دلاری خود در سال ۲۰۲۵ پایبند خواهد بود. این روند نشان می‌دهد که باوجود فشارهای بین‌المللی، این شرکت همچنان به عنوان یکی از بازیگران اصلی بازار انرژی اروپا در مسیر حفظ ثبات تولید و تداوم سودآوری قرار دارد.

➤ شتاب پارلمان اروپا برای قطع کامل واردات گاز روسیه تا ژانویه ۲۰۲۷

پارلمان اروپا قصد دارد با اصلاح طرح پیشنهادی کمیسیون اروپا، روند خروج از گاز روسیه را تسریع کند و مهلت قطع کامل واردات این منبع انرژی را به اول ژانویه ۲۰۲۷ منتقل کند؛ یعنی یک سال زودتر از آنچه در طرح اولیه پیش‌بینی شده بود. این پیشنهاد توسط نمایندگان از احزاب اصلی مانند حزب مردم اروپا و حزب سبزها مطرح شده و نشان‌دهنده اراده فزاینده‌ای در درون اتحادیه برای کاهش هرچه سریع‌تر وابستگی به انرژی روسیه است. بر اساس طرح کنونی کمیسیون اروپا، واردات جدید گاز روسیه از طریق قراردادهای بلندمدت و آلان‌جی از ابتدای ۲۰۲۶ ممنوع خواهد شد و قراردادهای موجود نیز باید تا پایان ۲۰۲۷ خاتمه

یابد. اما نمایندگان پارلمان با استناد به شرایط ژئوپلیتیکی و ضرورت تسریع در گذار انرژی، پیشنهاد کرده‌اند این زمان‌بندی یک سال جلوتر بیفتد. همچنین در پیش‌نویس اصلاحیه اعمال جریمه‌های مشخص برای شرکت‌هایی که این ممنوعیت را نقض کنند و حتی گسترش ممنوعیت به واردات نفت روسیه نیز مطرح شده است. اگرچه سهم گاز روسیه در سبد وارداتی اروپا از حدود ۴۵ درصد در پیش از جنگ اوکراین به کمتر از ۲۰ درصد در سال ۲۰۲۵ کاهش یافته، اما هنوز برخی کشورها مانند مجارستان و اسلواکی به این منابع وابسته‌اند و ممکن است در مسیر تصویب نهایی مقاومت نشان دهند. برای اجرایی شدن این اصلاحیه، نیاز به موافقت اکثریت واجد شرایط کشورهای عضو اتحادیه و رأی مثبت پارلمان در پاییز امسال وجود دارد. این تلاش تازه بیانگر تغییری استراتژیک در سیاست انرژی اتحادیه اروپاست که هدف آن، همزمان با فشار بر روسیه، افزایش استقلال انرژی و تقویت امنیت اقتصادی اروپاست.

خط لوله گاز قدرت سیبری ۲

مسکو و پکن در مرحله فعال مذاکرات درباره خط لوله گازی «قدرت سیبری ۲» هستند که گاز روسیه را از طریق مغولستان به چین منتقل می‌کند. بر اساس گزارش رویترز، روسیه سال‌هاست که به دنبال توافق با پکن برای ساخت خط لوله گازی «قدرت سیبری ۲» برای انتقال ۵۰ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی در سال از منطقه یامال در شمال روسیه از طریق مغولستان به چین بوده است. اما تاکنون طرفین نتوانسته اند در مورد شرایط تحویل گاز به توافق برسند. یکی از محورهای مورد اختلاف قیمت نهایی می‌باشد.

این موضوع در دیپلماسی انرژی هر دو کشور از اهمیت بالایی برخوردار شده است به صورتی که در دیدار رؤسای جمهور چین و روسیه در مسکو، خط لوله گازی «قدرت سیبری ۲» نیز به عنوان یکی از موضوعات محوری مذاکرات مورد گفتگو قرار گرفته است. با توجه به کاهش واردات گاز اروپا از روسیه در پی بحران اوکراین، این کشور در نظر دارد برای گاز خود مشتریان جدیدی پیدا کند که به نظر می‌رسد چین مقصد اصلی روسیه در سال‌های آتی خواهد بود.

لازم به ذکر است در صورت تکمیل این پروژه با احتساب ظرفیت قدرت سیبری ۱ که معادل ۳۸ میلیارد متر مکعب می‌باشد و ظرفیت ۱۰ میلیارد متر مکعبی خط لوله خاور دور که در سال ۲۰۲۷ به بهره‌برداری خواهد رسید مجموع ظرفیت خطوط لوله مستقیم گاز روسیه به چین بالغ بر ۹۸ میلیارد متر مکعب خواهد بود.

Kraft Sibiriens

Wo die Erdgaspipelines zwischen Russland und China verlaufen

شکل (۱): نمایی از خطوط POS-1 و POS-2

پروژه خط لوله گاز «قدرت سیبری ۲» از زمان آغاز جنگ اوکراین به موضوعی حیاتی در روابط چین و روسیه تبدیل شد. این خط لوله پیشنهادی، گاز طبیعی را از شبه جزیره یامال روسیه در نزدیکی قطب شمال از طریق مغولستان به چین منتقل و به‌طور بالقوه همکاری انرژی بین دو کشور را متحول می‌کند.

منشا این پروژه به سال ۲۰۰۶ بازمی‌گردد؛ زمانی که روسای جمهور هو جینتاؤ و ولادیمیر پوتین با پیشنهاد اولیه موافقت کردند تا خط لوله از رشته کوه آلتای در مرز روسیه و چین بین قزاقستان و مغولستان عبور کند. اما، مذاکرات در سال ۲۰۰۹ به دلیل اختلافات در مبانی اصلی پروژه به شکست انجامید. البته این پروژه برای مدت کوتاهی در سال ۲۰۱۴ احیا و باز در ۲۰۱۵ به تعویق افتاد زیرا هر دو کشور خط لوله «قدرت سیبری ۱» را در اولویت قرار دادند. جنگ اوکراین در سال ۲۰۲۲، علاقه روسیه را به پروژه قدرت سیبری ۲ دوباره افزایش داد، زیرا روسیه فوراً به دنبال بازارهای جایگزین صادرات گاز بود.

این خط لوله به روسیه این امکان را می‌دهد که در صورت ترکیب با سایر خطوط لوله موجود و برنامه‌ریزی شده که در بالاتر به آن اشاره شد، سالانه ۹۸ میلیارد مترمکعب گاز به چین صادر کند. البته که POS-2 جایگزین کاملی برای بازار اروپا نیست. زیرا زمانی روسیه تا ۱۵۵ میلیارد مترمکعب گاز در سال صادر می‌کرد، اما POS-2 می‌تواند نیمی از کاهش صادرات گاز روسیه از طریق خط لوله به اتحادیه اروپا بین سال‌های ۲۰۲۱ تا ۲۰۲۳ را جبران کند. اگرچه پتانسیل درآمدی POS-2 با درآمد ۳۰ میلیارد دلاری که روسیه قبلاً از صادرات گاز به اروپا به دست می‌آورد مطابقت ندارد، اما برآوردها نشان می‌دهد که این پروژه می‌تواند بین ۲.۵ تا ۴.۵ میلیارد دلار در سال درآمد داشته باشد که ارزیابی‌های دقیق‌تر منوط به توافق بر سر قیمت است.

علاوه بر این، مزایای اقتصادی این خط لوله فراتر از صادرات گاز است و توسعه آن باعث تحریک تقاضا برای تولیدکنندگان و پیمانکاران فولاد روسیه شده و در عین حال رشد اقتصادی در شرق روسیه به عنوان یک اولویت استراتژیک برای مسکو را تسریع می‌کند. همچنین از منظر ژئوپلیتیکی، POS-2 روسیه را قادر می‌سازد تا صادرات گاز خود را متنوع کرده، وابستگی خود را به بازارهای غربی کاهش دهد و آسیب‌پذیری خود را در برابر تحریم‌ها و فشارهای ژئوپلیتیکی به حداقل برساند.

این پروژه همچنین وابستگی متقابل انرژی بین روسیه و چین را عمیق‌تر و روابط استراتژیک آن‌ها را تقویت می‌کند و در عین حال به کشورهای غربی نشان می‌دهد که تلاش‌های آن‌ها برای انزوای مسکو به طور کامل موفق نشده است. مهم‌تر از همه، روسیه با تأمین یک بازار بزرگ و باثبات آسیایی، می‌تواند تأثیر تأمین‌کنندگان LNG آمریکا و خاورمیانه در آسیا را متعادل کرده و در نتیجه انعطاف‌پذیری بازار و اهرم ژئوپلیتیکی خود را افزایش دهد.

همچنین لازم به ذکر است از منظر ژئوپلیتیکی، POS-2 به چین کمک می‌کند تا وابستگی خود را به واردات LNG از ایالات متحده و استرالیا کاهش داده و در تأمین منابع مورد نیاز خود تنوع ایجاد کند تا در نوسانات سیاسی احتمالی خاورمیانه آسیب‌پذیری خود را کم کند. همچنین با توجه به تنش‌های فزاینده بین چین و ایالات متحده، اتکا به واردات LNG از این کشورها یک آسیب‌پذیری استراتژیک است. چین می‌تواند با تأمین گاز پایدار از روسیه، امنیت انرژی خود را افزایش داده و از خطرات ژئوپلیتیکی مرتبط با مسیرهای دریایی بکاهد. چین در مقابله با سیاست‌های غربی‌ها اقدام به متنوع‌سازی مبدا های وارداتی انرژی می‌باشد و در همین راستا اقدامات تاثیر گذاری در خنثی سازی فشار حداکثری آمریکا بر ایران داشته است لازم به ذکر است بحران اخیر دریای سرخ خطرات اتکاء به حمل و نقل انرژی دریایی را بیشتر نشان داده است. در ماه‌های اخیر ترامپ تهدیداتی را متوجه بخش حمل و نقل انرژی چین کرده بود.

اختلالات در نقاط مهم حمل و نقل، مانند تنگه مالاکا، می تواند خطرات زنجیره تامین را به همراه داشته باشد. قدرت سیبری ۲ این آسیب پذیری ها را با اطمینان از تامین انرژی زمینی قابل اعتماد کاهش می دهد و انعطاف پذیری انرژی چین را تقویت می کند.

علاوه بر این، گسترش واردات گاز با خط لوله می تواند نقش چین را در بازارهای جهانی LNG افزایش دهد. با مازاد گاز بلندمدت، واردکنندگان LNG چینی می توانند حضور خود را به عنوان بازرگانان جهانی گسترش داده و نفوذ چین بر جریان های تجاری LNG و ژئوپلیتیک انرژی را تا دهه ۲۰۳۰ افزایش دهند. در نهایت، وابستگی فزاینده روسیه به چین به عنوان یک خریدار عمده گاز، اهرم پکن بر مسکو را در درازمدت افزایش خواهد داد. همانطور که روسیه صادرات انرژی خود را از اروپا به سمت چین تغییر می دهد، پکن قدرت چانه زنی خود را در روابط دوجانبه و امور منطقه ای تقویت و موقعیت استراتژیک خود را بیشتر تحکیم خواهد کرد.

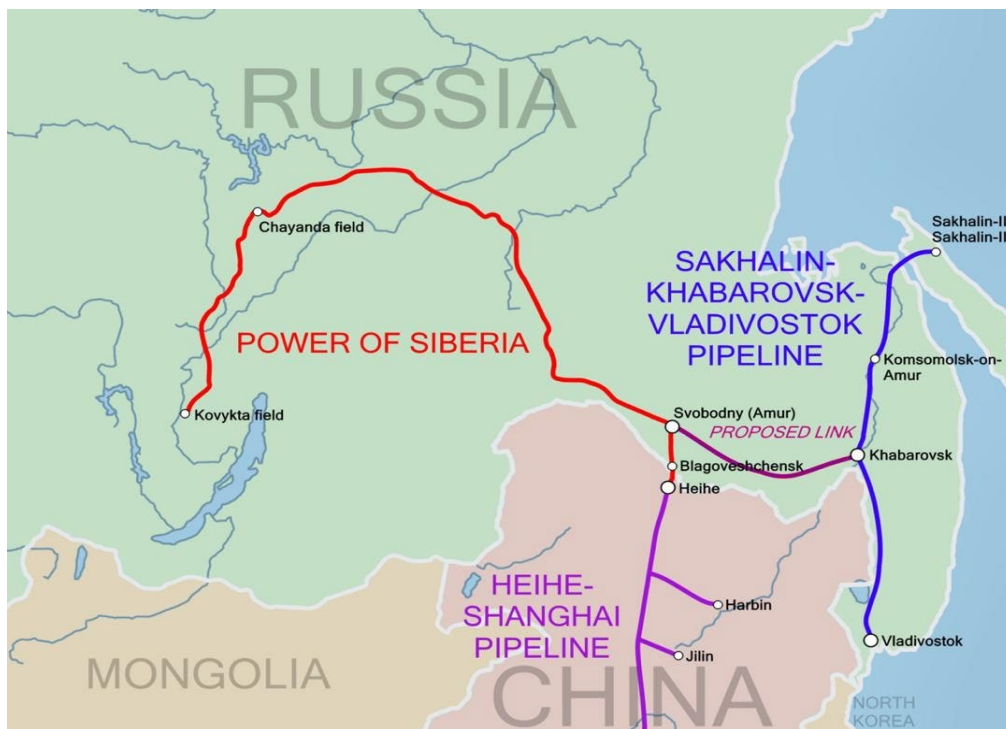
اما این نکته قابل تأمل است که روسیه به وسیله تحریم های اروپا، تنوع بازار را از دست داده و تک مشتری بودن مانعی در برابر مانور متناسب با فراز و فرودها در بازار است. انحصار تولید کننده و یا انحصار خریدار هر دو مانع این مانور پذیری را میشوند. روسیه پس از جنگ اوکراین و اقدامات اروپا جهت تحریم آن با مشکلاتی در این قسمت رو به رو شد. این کشور دو ابزار برای گذر از این دوران دارد:

(۱) گسترش مقاصد بازار های خود

(۲) تقویت بازار های پیشین خود

ارسال گاز به ایران در این پازل قرار می گیرد. روسیه پیش از این اعلام کرده بود که به دنبال اتصال شبکه گاز غربی خود که عمدتاً به اروپا و آسیای مرکزی گاز عرضه می کند، به بازارهای آسیایی است تا این امکان را فراهم کند که انتقال گاز از طریق خط لوله به غرب یا شرق انعطاف پذیر شود. رویدادهای اخیر، خط لوله (POS-2) با ظرفیت ۵۵ میلیارد مترمکعب در سال را در صدر فهرست اولویت های گازپروم قرار داده است. در سال ۲۰۲۱، در مقایسه با عرضه ۱۵۵ میلیارد متر مکعب روسیه به کشورهای اتحادیه اروپا، این کشور حدود ۳۰ میلیارد متر مکعب گاز به آسیا فروخت. گاز منطقه ساخالین دو سوم ال ان جی را برای آسیا تامین می کند، در حالی که ال ان جی تولیدی در یامال در شمال غربی سیبری بقیه ال ان جی این منطقه را تامین می کند. همچنین روسیه پیشتر یک خط لوله مستقل را در شرق سیبری با نام (POS-1)، با ظرفیت ۳۸ میلیارد مترمکعب به شمال شرقی چین راه اندازی کرده است. این خط لوله انتقال که توسط شرکت گازپروم روسیه احداث شده حدود ۳۰۰۰ کیلومتر طول دارد. این خط لوله از میادین گازی چایاندا و کوفیکتا در سیبری به بلاگوو شچنسک در نزدیکی مرز چین امتداد پیدا می کند.

روسیه در حال حاضر از طریق خط لوله «قدرت سیبری ۱» به چین گاز می فرستد. این خط لوله سال ۲۰۱۹ شروع به کار کرد و از سیبری شرقی به شمال شرقی چین می رسد.

شکل (۲): نمایی از خطوط POS-1

اما با این حال، موقعیت چین به عنوان تنها خریدار، برای روسیه به این معنی است که روسیه باید امتیازاتی را برای اجرای پروژه POS-2 ارائه دهد. انتخاب در این شرایط مطمئناً ایده آل نیست. هر جا انحصاری وارد شود مطمئناً منافع انحصار پذیر از بین خواهد رفت و یا کم خواهد شد.